

ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА В ОНЛАЙНОВИХ КОЛЕКЦІЯХ

Горяїнова Олександра Олексіївна, студентка IV курсу (групи ІБАС-1-20-4.0д), спеціальності «Інформаційна бібліотечна-архівна справа» Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Стамбол І.І., кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційних комунікацій Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Статтю присвячено розробці сучасного проєкту Трипілля на онлайн-ресурсах. Аналіз специфіки відтворення експонатів у 3D формат та розміщення їх на сайті. На основі цього проєкту охарактеризовується створення високих технологій на онлайн-платформах з метою огляду артефактів і експонатів на відстані. У статті висвітлено проблематику використання нового мобільного додатку та першим відкритим онлайн-ресурсом Tripillya.com і як це в подальшому буде сприяти розвиткові й популяризації інноваційних технологій у галузі культури.

Ключові слова: трипільська культура, артефакт, колекція, онлайн-ресурс, додаток, оцифрування, музей, проєкт.

Сьогодні все більше і більше розвиваються високі технології в усіх сферах життєдіяльності, не винятком є і культура. Трипільська культура постала в іншій реальності. Люди, які цікавляться історією – це не лише науковці і дослідники, а й звичайні люди можуть пізнавати або досліджувати онлайн. Наразі музеї розробляють нові умови огляду історичних артефактів та експонатів, приділяючи все більше увагу потребам користувачів.

Через різні канали комунікації розповсюдити інформацію про популяризацію першої онлайн бази серед громадськості, які звикли до іншої реальності. А отже сучасні інновації допоможуть звичайній людині дізнатися детальну інформацію про Трипільську культуру від науковців через онлайн – ресурси.

Мета та завдання дослідження зацікавити та проінформувати користувачів з першою в Україні онлайн базою артефактів Трипільської культури не тільки через соцмережі, а й через сайти культурних установ та про інші не менш цікаві ресурси. Заохотити користувачів користуватися мобільним додатком Tripillya.com, досліджувати нові експонати та артефакти онлайн. Ознайомитися з сайтом першої відкритої онлайн-платформи «Трипільська культура», яка зацікавить нових відвідувачів користуватися послугами музеїв онлайн бази, подивитися історичні цінності цієї культури, побувати на майстер-класах тощо.

Світ змінюється і культура теж. Трипілля знайшло відображення в цифровому середовищі як унікальна база збереження історії наших предків. На сьогодні вже оцифровано та представлено більшу кількість колекцій історико-культурних цінностей на онлайн-ресурсах. Наприклад, у 2019 р. було

відкрито перший новітній онлайн-ресурс, в якому представлено унікальні трипільські колекції Державного історико-культурного заповідника «Трипільська культура» та Борщагівського краєзнавчого музею. Діджиталізація експонатів і артефактів дало поштовх до каталогізування трипільського надбання в Україні, і також стало основною базою з метою створення національного ресурсу. Продуктом цього онлайн-ресурсу стали: архів, бібліотека та каталог. Розмір бюджету становить: 569100 гривень. Відкритий онлайн-ресурс артефактів Трипільської культури був прийнятий у с. Легедзине, Черкаської області, заявником якої є ДІКЗ «Трипільська культура».

Слід відмітити те, що цей історико-культурний заповідник відкрив ресурс, вигравши грант Українського культурного фонду. На реалізацію проекту Український культурний фонд спрямував 500 тисяч гривень, а з обласного бюджету надійшло 140 тисяч гривень. Розробкою проекту займалися фахівці з Борщагівського краєзнавчого музею, а також фотографи, айтішники та перекладачі. Користувач може з легкістю клікнути кілька разів на смартфоні і тоді з'явиться онлайн-ресурс. Розробкою сайту займалися програмісти. Зважаючи на зміни у світі, на цей сайт будуть додаватися все нові й нові артефакти, і саме це приверне увагу молодь, тому що ці артефакти оживуть в цифровій реальності. Як кажуть фахівці: «Всі ці предмети не схожі один на одний, складність була в тому як позиціонувати їх перед камерою. Як його поставити і освітити була цікава задача».

Цікаво те, що один користувач протестував ресурс – і їй дуже сподобалося через зручність, сучасність та доступність на будь-якій відстані. Цей електронний ресурс планувалося відкрити досить давно, бо не всі користувачі можуть побачити нові об'єкти в музеї, який знаходиться аж на Тернопільщині. Нова онлайн база називається TRIPILLYA.COM. Якщо говорити, що: «Віднедавня артефакти трипільської доби можна роздивлятися та вивчати за допомогою відкритого онлайн-ресурсу TRIPILLYA.COM та мобільного додатку SIMO AR».

TRIPILLYA.COM – це перша і найбільша онлайн-платформа надбання трипільської спадщини та інформації про Трипільську культуру. Відкритий онлайн-ресурс містить в собі фотографії й інформацію про 268 відцифрованих предметів трипільців, і його було створено для того, щоб просунути трипільську культуру з вузького наукового світу до її популяризації. Наразі усі можуть дізнаватися доступну інформацію від науковців, розміщеному в електронному форматі. Цікавинкою також є мобільний додаток SIMO AR. Він розпізнає зображення і додає їх віртуальним контентом, можна завантажити на IOS та ANDROID.

Щоб отримати оцифроване зображення історичних об'єктів потрібно:

1. Завантажити додаток;
2. Навести камеру на предмет.

На сайті першої відкритої онлайн-платформи «Трипільська культура» користувач може обрати що цікаво подивитися:

- ✓ База артефактів;
- ✓ Музеї;

- ✓ Карта посилань;
- ✓ Цікаві події;
- ✓ Корисна інформація;
- ✓ Відпочинок.

Онлайнова база трипільської культури складається з:

- Кераміка;
- Пластика;
- Прикраси і амулети;
- Відео архів;
- Знаряддя праці;
- Ткацтво;
- Зброя;
- Житлобудування;
- Поселення Трипільців;
- Фото архів.

Музеї та заклади, що входять онлайн-платформи:

- ДІКЗ «Трипільська культура»: музей та заповідник;
- Борщагівський обласний комунальний краєзнавчий музей: обласний

комунальний краєзнавчий музей.

Крім того, читачі соцмереж можуть знайти її також в мережах. Передивляючись сайт відвідувачі досліджуватимуть трипільців в різні періоди. Варто додати, що на цій платформі можна замовити екскурсії, майстер-класи, користуватися додатковими послугами музеїв. У доступному інформаційному ресурсі зібрано величезну кількість оцифрованих колекцій з об'єктів житло будування, зброї, знаряддя праці, кераміки, пластики, прикрас і амулетів (Tripillya).

Ще одним онлайн-ресурсом вважаємо Google Arts & Culture. Ця онлайн база створена за сприянням Національного музею історії України. Проект 3D оцифрування «Дивосвіт Трипілля» створено з метою онлайн перегляду чи проведення дослідницького аналізу. Онлайн база містить у собі безліч цифрових колекцій артефактів і експонатів трипільської цивілізації. «Дивосвіт Трипілля» надає можливість користувачам не тільки переглянути колекції 3D об'єкти, а й збільшити, зменшити, клікнути, повернути, повертати тощо (Google Arts). Також можна дізнатися про історію трипільсько-кукутенської спільності. Варто наголосити на тому, що є ще багато сайтів та онлайн-платформ, де зібрані оцифровані колекції історико-культурних цінностей трипільської спадщини. Нині численні археологічні колекції Трипілля виставлені в музеях та нагромаджені в університетах, дослідницьких інститутах та приватних колекціях, наприклад в приватному музеї «Платар» (Київ).

Найбільша кількість археологічних скарбів містяться у Національному музеї історії України та Археологічному музеї Інституту археології НАНУ. На додачу до вищесказаного, колекції трипільської спадщини можна побачити і за кордоном в музеях Румунії, Молдови, Польщі (Краків, Варшава, Познань), Великобританії (Лондон), Австрії (Відень). В деяких музеях України містяться

комп'ютерні реконструкції трипільського поселення в Тальянках. Наразі українські музеї розробляють цифрові колекції мап трипільських мегаполісів, користуються геомагнітною аерофотозйомкою трипільських поселень та 3D реконструкції М. Відейка. Ще за період карантину було створено ще один онлайн-ресурс Verteba – це перший і єдиний в Україні підземний музей трипільської культури «Печера Вертеба», його можна відвідати в 3D режимі. Усі бажаючі можуть ознайомитися, особливо під час воєнного стану, з онлайн базою пам'яток Трипілля на території Борщівського та Гусятинського районів. Цей ресурс повністю оцифрований з точністю до деталей справжньої печери і доступний в Інтернеті (Verteba).

Таким чином, сучасні технології в області культури розвиваються швидкими темпами, тому варто звернути увагу на якість, зручність та доступність. Культура трипільців перебуває на стадії розвитку оцифрування великої кількості артефактів та експонатів. Розглянувши новітні інформаційні ресурси можна наголосити на тому, що значно зросла кількість запитів на використання інновацій.

Зацікавленість користувачів впливає на розвиток не тільки інноваційних ресурсів, а й на популярність трипільської культури у сучасному світі. Сподіваємось, що в майбутньому усі культурні установи скористаються можливістю подати свої цікаві історико-культурні цінності в електронному форматі – і люди зможуть зі свого краю побачити нове творіння або погуляти печерами віртуально.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Український культурний фонд. URL: <https://ucf.in.ua/archive/5f08a82d781a9c7f76660333> (дата звернення 15.10.2023).
2. Суспільне Черкаси. URL: <https://ck.suspilne.media/news/46168> (дата звернення: 15.10.2023).
3. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2020/01/15/156876/> (дата звернення: 15.10.2023).
4. Spadok.org.ua. URL: <https://spadok.org.ua/trypillya/trypilska-kultura-abo-de-rochynalasya-istoriya-nashoyi-krayiny> (дата звернення: 15.10.2023).
5. Google Arts & Culture. URL: <https://artsandculture.google.com/story/MwWhDX1ENQSGog?hl=uk> (дата звернення: 15.10.2023).
6. Tripillya.com. URL: <http://tripillya.com/> (дата звернення: 15.10.2023).
7. Про Все.ck.ua. URL: <https://provce.ck.ua/eksponaty-trypil-s-koi-kul-tury-vidtvoriat-u-3d-formati/> (дата звернення: 15.10.2023).
8. Тернополяни. URL: <https://ternopoliany.te.ua/zhittya/44926-vidteper-mandruvaty-odniieiu-z-naibilshykh-pecher-yevropy-iaka-znakhodytsia-na-ternopilshchyni-mozhna-onlain#> (дата звернення: 15.10.2023).

REFERENCE

1. Ukrainskyi kulturnyi fond. URL: <https://ucf.in.ua/archive/5f08a82d781a9c7f76660333> (data zvernennia 15.10.2023).
2. Suspilne Cherkasy. URL: <https://ck.suspilne.media/news/46168> (data zvernennia: 15.10.2023).

3. Istorychna pravda. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2020/01/15/156876/> (data zvernennia: 15.10.2023).
4. Spadok.org.ua. URL: <https://spadok.org.ua/trypillya/trypilska-kultura-abo-depochynalasya-istoriya-nashoyi-krayiny> (data zvernennia: 15.10.2023).
5. Google Arts & Culture. URL: <https://artsandculture.google.com/story/MwWhDX1ENQSGog?hl=uk> (data zvernennia: 15.10.2023).
6. Tripillya.com. URL: <http://tripillya.com/> (data zvernennia: 15.10.2023).
7. Pro Vse.ck.ua. URL: <https://provce.ck.ua/eksponaty-trypil-s-koi-kul-tury-vidtvoriat-u-3d-formati/> (data zvernennia: 15.10.2023).
8. Ternopoliany. URL: <https://ternopoliany.te.ua/zhittya/44926-vidteper-mandruvaty-odniieiu-z-naibilshykh-pecher-yevropy-iaka-znakhodytsia-na-ternopilshchyni-mozhna-onlain#> (data zvernennia: 15.10.2023).